

For the entire world it is an עשה

לכולי¹ עלמא בעשה –

OVERVIEW

The גמרא argued that we cannot derive that מיתת הבעל is מתיר from the fact that an אלמנה is אסורה (only) to a כהן גדול but not to a כהן הדיוט (or a ישראל), because we can say that for an אלמנה to marry a גדול there is a לאו² (a prohibitive commandment) which carries the מלקות punishment, whereas to others (if they marry an אלמנה) there is merely an עשה³ (a prohibition derived from a positive commandment), for which there is no מלקות. Our תוספות explains what עשה one would transgress for marrying a woman whose husband died.

אומר רבינו יצחק⁴ דאיכא עשה באשת איש –

The ר"י states that there is an עשה for having relations with an א"א;

כגון ודבק באשתו (בראשית ב⁵) ולא באשת חבירו⁶ –

For instance that which is written and he shall cleave to his wife, from where we derive the prohibition but not with the wife of his friend. This would be the עשה one would transgress for living with אשת חבירו (even) after מיתת הבעל.

תוספות asks:

תימה דלא ילפינן שתתיר מיתה מקל וחומר מגט –

It is astounding that we do not derive that מיתת הבעל should permit the woman to remarry by utilizing a ק"ו from גט. תוספות expounds this ק"ו -

ומה גט שאינו מתיר ליבם בשום ענין אפילו אין לה⁷ בנים מתיר לעלמא בכל ענין –

¹ This תוספות ד"ה מדאמר should follow the תוספות.

² The תורה writes (ויקרא [אמור] כא,יד) concerning a כה"ג that לא יקח אלמנה וגו'.

³ [ושלחה מביתו] ויצאה והיתה states which פסוק (דברים [תצא] כב,ב) that the עשה is from the רש"י בד"ה לכולי. See following footnote # 4.

⁴ תוספות rejects פירש"י, for the פסוק which רש"י cites teaches that only גירושין releases the woman; indicating that otherwise (barring גירושין) she retains the איסור א"א (even after מיתת הבעל). This is not an עשה. It seems that תוספות maintains after the גמרא cited the פסוק of אלמנה it is obvious that (after מיתת הבעל) there is no more איסור א"א to the extent of חיוב מיתה or חיוב לאו (for otherwise why would it be necessary to prohibit an אלמנה to a כה"ג). However it is possible that there remains an עשה (which was there all the time) [as the גמרא cites in the case of המוקדשין].

⁵ See 'Thinking it over'. פסוק כד.

⁶ This דרשה is mentioned in סנהדרין נח,א concerning the איסור א"א by a בן נח. It appears that תוספות is of the opinion that this עשה would apply to בני" as well (since it was נשנית בסיני; see סנהדרין נט,א) and could even remain after מיתת הבעל.

⁷ The רש"י amends this (and the following) לו לה to read.

And what if by \mathfrak{u}_1 which does not allow this woman to her brother-in-law under any circumstances even if she has no children, nevertheless the \mathfrak{u}_1 permits her to the world at large under all circumstances; then -

מיתה שמתרת ליבם שאין לה בנים אינו דין שתתיר לעלמא בכל ענין:⁸

The death of her husband, which permits her to the יבם when she has no children, should certainly permit her to the world at large under all circumstances! תוספת does not answer this question.⁹

SUMMARY

The גמרא which the גמרא considered is באשת חבירו ולא באשתו ודבק באשתו ולא באשת חבירו. The גמרא could have derived מיתת הבעל from a מגט ק"ו.

THINKING IT OVER

פסוק ודבק באשתו [ולא באשת עשה is from the intended תוספות claims that the intended פסוק only indicates an איסור when the woman is married [ולא באשת חבירו], but not after the death of חבירו!¹⁰

⁸ גט is a weaker מתיר than מיתה (for it can never be אשת אה while מיתה can [by a בימה]); if גט (which is the weaker מתיר) can be מתיר an א"א then מיתה (which is the stronger מתיר) can surely be מתיר an א"א.

⁹ The שפחה כנענית answers, that גט has a חומרא over מיתה for a גט (or a שטר שחרור) frees a שפחה כנענית from her master, while the death of her master does not free her; for she still belongs to his heirs. See מהרש"א הארוך.

¹⁰ See מ"ח.